

Nr 197.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 3 mars 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—9:o hemställt.

GUSTAF.

K. G. Ewerlöf.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Statsrådet Ewerlöf anmäler uppkomna frågor om understöd åt efterlevande till i det följande angivna personer och anför därvid.

1:o.

Förste kanslivaktmästaren vid beskickningen i Berlin Erich Schmidts dotter. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Schmidt var tysk medborgare och avled den 30 november 1943;

att han var anställd vid beskickningen i Berlin såsom biträdande kanslivaktmästare under tiden 1 april 1923—31 juli 1931 och såsom förste kanslivaktmästare under tiden därefter till sin död;

att hans avlöning från och med den 1 januari 1941 utgått med 3 000 riksmark för år jämte förmån av fri bostad med värme i en av beskickningens fastigheter;

att han vid sin död efterlämnade änkan Marianne Schmidt, vilken är född den 17 oktober 1912, samt dottern Monica, född den 8 februari 1943;

samt att änkefru Schmidt på grund av nervsjukdom är tills vidare oförmögen till arbete, varigenom hon skulle kunna stadigvarande förtjäna sitt och sitt barns uppehälle.

Sändebudet i Berlin har gjort framställning om utverkande av pension åt änkefru Schmidt samt uppfostringsbidrag till dottern under hennes minderårighet.

Statskontoret har tillstyrkt uppfostringsbidrag till makarna Schmidts minderåriga dotter med 300 kronor för år samt därvid anført, bland annat, följande.

Av handlingarna i ärendet framgår, att förste kanslivaktmästaren Schmidt i 20 års tid varit anställd vid svenska beskickningen i Berlin. Vid sådant förhållande har statskontoret icke något att erinra mot att pension av statsmedel beredes hans efterlevande. I ärendet har uppgivits, att änkan är endast 31 år gammal. Av föreliggande uppgifter kan vidare icke anses styrkt, att hon på grund av den sjukdom, varav hon nu lider, är att betrakta såsom för framtiden oförmögen till förvärvsarbete. Då statskontoret anser undantag från sedvanliga grunder i fråga om familjepension efter icke pensionsberättigade befattningshavare i statens tjänst svårligen kunna medgivas, kan ämbetsverket icke tillstyrka, att åtgärder för närvarande vidtagas för beredande av pension åt henne. Däremot bör ett årligt underhållsbidrag av statsmedel beviljas hennes 1-åriga dotter. Bidraget torde skäligen böra bestämmas till 300 kronor för år att utgå till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

I likhet med statskontoret kan jag icke tillstyrka, att pension nu utverkas åt änkefru Schmidt. Däremot har jag icke något att erinra mot att makarnas minderåriga dotter tillerkännes ett uppfostringsbidrag. Då några rörliga tilläggsförmåner icke torde böra utgå å bidraget, får jag föreslå, att detta bestämmas till 480 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste kanslivaktmästaren vid beskickningen i Berlin Erich Schmidts och hans efterlämnade änka Marianne Schmidts dotter Monica må från och med den 1 december 1943 till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 480 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

2:o.

Förre rullföringsbiträdet Johan Emil Svärds änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svärd var född den 22 oktober 1873 och avled den 20 februari 1942;

att han, som inträtt i krigstjänst den 1 november 1895, förordnades i förutvarande Göta trängbataljon till vice korpral den 15 maj 1897, till korpral den 11 maj 1898 och till distinktionskorpral den 10 oktober 1899;

att han förordnades till sergeant i förenämnda trängbataljons reserv den 31 oktober 1899 och till fanjunkare i trängens reserv den 3 december 1930;
att han under tiden 15 november 1912—1 oktober 1938 eller under omkring 26 år var anställd såsom rullföringsbiträde vid Borås rullföringsområde nr 31;

att han såsom rullföringsbiträde senast uppbar ett årligt arvode av 2 130 kronor jämte arvodestillägg å 1 080 kronor för år ävensom dyrtidstillägg;

att Svärd av 1938 års riksdag tillerkändes en årlig pension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. av 996 kronor;

att han vid sin död efterlämnade änkan Elsa Maria Svärd, född Carlsson, vilken är född den 13 april 1883, samt två vuxna söner;

att bouppteckningen efter Svärd utvisade en behållning av 723 kronor 40 öre;

att änkefru Svärd på grund av sjukdom är varaktigt oförmögen till arbete;

att hon, förutom folkpension, årligen uppbar 200 kronor i pension från Stockholms borgerskap samt 200 kronor i understöd av den ene sonen;

samt att sönerna sakna möjligheter att lämna ytterligare nämnvärda bidrag till hennes försörjning.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Svärd anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Arméförvaltningens civila departement har hemställt om utverkande av pension åt änkefru Svärd till belopp av 504 kronor för år, att utgå från och med den 1 januari 1944, och därvid hänvisat till 1937 års riksdags beslut angående pension till sagda belopp åt änkan efter rullföringsbiträdet C. A. Carlsson (prop. nr 241, p. 4; bankoutsk. utl. nr 36, p. 5; riksd. skr. nr 179).

Statskontoret har biträtt den av arméförvaltningens civila departement gjorda hemställan.

Med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter vill jag icke mot-sätta mig, att änkefru Svärd beviljas pension. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre rullföringsbiträdet Johan Emil Svärds änka Elsa Maria Svärd, född Carlsson, må från och med den 1 januari 1944 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. upp-bära en årlig pension av 504 kronor.

3:o.

Byråchefen hos statens arbetsmarknadskommission John Sigvard Landgrens barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Landgren var född den 28 december 1906 och avled den 14 februari 1942;

att han tjänstgjorde såsom biträdande sekreterare åt 1937 års arbetslös-

hetssakkunniga under tiden 1 oktober 1937—30 november 1939, såsom sakkunnig i socialdepartementet under tiden 1 oktober 1939—15 augusti 1940 samt såsom byråchef å planlägningsbyrån hos statens arbetsmarknads-kommission under tiden därefter intill sin död eller 1 år 6 månader, av vilken tid han åtnjutit sjukledighet under 325 dagar;

att hans avlöningsförmåner hos arbetsmarknadskommissionen under tiden intill den 1 januari 1941 utgjort 1 000 kronor samt därefter 1 050 kronor för månad;

att han under tiden från och med den 26 januari 1940 intill sitt fränfälle var ledamot av statens utrymningskommission;

att han på grund av hjärtlidande (endocarditis) icke kunnat säkerställa sina efterlevande genom någon livförsäkring;

att han vid fränfallet efterlämnade änkan Edith Løndgren, vilken är född den 1 april 1903 samt barnen Lena Marianne, född den 4 september 1936, Torsten Sigvard, född den 25 juli 1938, och Kerstin Birgitta, född den 21 oktober 1939;

att bouppteckningen efter den avlidne utvisade en behållning av i runt tal 8 700 kronor;

att änkefru Landgren innehar anställning såsom tvättbiträde vid Lunds lasarett med lön av omkring 2 640 kronor för år;

samt att hon, som under hösten 1943 genomgått Hvilans folkhögskola, den 15 april 1944 skall tillträda befattning såsom biträdande linneföreståndarinna vid nämnda lasarett, därvid hennes löneförmåner komma att uppgå till 2 740 kronor för år inklusive dyrtidstillägg.

Änkefru Landgren har hos Kungl. Maj:t anhållit, att pension av statsmedel måtte utverkas åt henne och barnen.

Statens arbetsmarknadskommission har tillstyrkt bifall till den sålunda gjorda framställningen och därvid anført, bland annat, följande.

Bland de ansvarsfulla och krävande uppgifter, som åvilade Landgren i egenskap av byråchef hos kommissionen, må nämnas planerandet av allmänna arbeten för mötande av en då befarad arbetslöshetskris samt undersökningar rörande allmänna problem om arbetslöshetshjälpens utformning. Landgren utarbetade det system för statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader, som nu tillämpas.

Landgren visade under sin tjänstgöring hos kommissionen ytterligare prov på den eminenta duglighet och sällsynta arbetsförmåga, som präglat hans tidigare offentliga verksamhet och han var, ehuru redan märkt av sin svåra sjukdom, i tillfälle att göra insatser av stort och bestående värde för samhället. Med anledning härav och de i övrigt synnerligen ömmande omständigheter, som föreligga i fallet, anser kommissionen, fastän Landgrens tjänstgöring icke kom att bli av den varaktighet, som principiellt synes böra fordras, det ytterst behjärtansvärt och angeläget, att hans efterlevande beredas förmånen av statligt understöd.

Statskontoret har ansett sig i betraktande av Landgrens korta anställningstid i statens tjänst — trots föreliggande ömmande omständigheter — icke kunna tillstyrka, att åtgärder vidtoges för beredande av pension åt hans efterlevande.

Byråchefen Landgrens verksamhet i statens tjänst omfattar en jämförelsevis kort tidrymd. Med hänsyn härtill kan det måhända synas tveksamt, huruvida understöd av statsmedel bör tillkomma hans efterlevande. Det må emellertid framhållas, att därest Landgren i stället för att övergå till anställning hos arbetsmarknadskommissionen fortsatt att tjänstgöra inom socialdepartementet eller tillträtt anställning hos centralt ämbetsverk, han före sitt frånfälle bort kunna ifrågakomma till befattning, som varit förenad med familjepensionsrätt. Härtill kommer den omständigheten, att Landgren på grund av hjärtlidande varit förhindrad att sörja för sina efterlevande genom livförsäkring. Dessa omständigheter i förening med Landgrens insatser i det allmännas tjänst synas mig motivera ett bidrag från statens sida till hans efterlevande. I betraktande av att änkefru Landgren är allenast 40 år och arbetsför torde någon pension åt henne icke nu böra ifrågakomma. Däremot vill jag förorda, att ett vart av makarnas tre barn må komma i åtnjutande av ett årligt uppfostringsbidrag till och med utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder. Uppfostringsbidragen synas mig för varje barn skäligen böra fastställas till 384 kronor för år, att utgå från och med den 1 mars 1942.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vart och ett av byråchefen hos statens arbetsmarknadskommission John Sigvard Landgrens och hans efterlämnade änka Edith Landgrens minderåriga barn Lena Marianne, Torsten Sigvard och Kerstin Birgitta må från och med den 1 mars 1942 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

4:o.

Förre trädgårdsarbetaren och vaktmästaren vid dövstumskolan å Manilla Gotthard Leonard Lundströms änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lundström var född den 23 september 1865 och avled den 3 maj 1943;

att han var anställd såsom trädgårdsarbetare och vaktmästare vid dövstumskolan å Manilla från och med den 1 mars 1921 till utgången av februari 1935 eller under en tid av 14 år;

att Lundströms avlöning, däri inberäknat värdet av naturaförmåner, senast utgjorde 3 272 kronor;

att han vid avgången ur tjänst av vederbörande dövstumskoldistrikt tillerkändes ett årligt understöd av 1 200 kronor, varå dyrtidstillägg icke skulle utgå;

att han vid sin död efterlämnade änkan Hilda Otilia Lundström, född Lindqvist, vilken är född den 25 januari 1872;

att änkefru Lundström under mannens anställningstid vid skolan såsom tillfälligt biträde under vårdarinnans ledighet viss dag i veckan biträtt vid vården av lärjungarna å skolans flickavdelning;

samt att bouppteckningen i boet efter Lundström utvisade brist.

Jämlikt av Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens beslut, den 21 oktober 1938 meddelade föreskrifter rörande bestridande genom statens försorg av pension åt förutvarande befattningshavare vid dövstumundervisningsväsendet och deras efterlevande, vilka av vederbörande dövstumskoldistrikt beviljats pension före dövstumundervisningsväsendets förstatligande den 1 juli 1938, hava de Lundström tillerkända pensionsförmånerna från och med sistnämnda dag utbetalats från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Nyss berörda föreskrifter hava icke avseende å änkefru Lundströms rätt till pension, varom fråga uppkommit först efter förstatligandet.

Änkefru Lundström har gjort framställning i syfte att komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Rektorn för dövstumskolan å Manilla har meddelat, att änkefru Lundström, därest förstatligandet av dövstumundervisningsväsendet icke mellankommit, av vederbörande dövstumskoldistrikt torde hava tillerkänts ett årligt understöd.

Styrelsen för dövstumskolan å Manilla har tillstyrkt pension åt änkefru Lundström.

Skolöverstyrelsen har under åberopande av 1940 års riksdags beslut angående pension till belopp av 384 kronor för år åt vaktmästaren vid förutvarande sjätte dövstumskoldistriktets skola i Gävle L. Hellbergs änka (prop. nr 120, p. 6; bankoutsk. utl. nr 22, p. 8; riksd. skr. nr 186) hemställt, att förslag måtte föreläggas riksdagen om beviljande av ett årligt understöd åt änkefru Lundström till enahanda belopp.

Statskontoret har biträtt skolöverstyrelsens förslag.

Även jag finner mig böra tillstyrka utverkande av pension åt änkefru Lundström. I enlighet härmed och då det i ärendet föreslagna beloppet synes mig skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre trädgårdsarbetaren och vaktmästaren vid dövstumskolan å Manilla Gotthard Leonard Lundströms änka Hilda Otilia Lundström, född Lindqvist, må från och med den 1 juni 1943 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

5:o.

Förre förvaltaren vid Ultuna egendom och föreståndaren för lantbruksskolan därstädes Waldemar Melins änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Melin var född den 5 april 1859 och avled den 25 augusti 1943;
att han under tiden 24 oktober 1892—30 april 1924 var anställd såsom förvaltare vid Ultuna egendom och föreståndare för lantbruksskolan därstädes;
att han av 1923 års riksdag tillerkändes en årlig pension från allmänna in-
dragningsstaten till belopp av 4 800 kronor;
att han vid sin död efterlämnade änkan Elin Kristina Melin, född Palm,
vilken är född den 24 mars 1858, samt en son och en dotter;
samt att bouppteckningen efter mannen utvisade en behållning av 6 171
kronor 48 öre.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har hemställt om pension åt änkefru Melin till skäligt belopp.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av pension åt änkefru Melin till belopp, som med utgångspunkt från den mannen tillerkända tjänstepensionen, 4 800 kronor, skäligen syntes böra fastställas till ett årligt belopp av 960 kronor.

I anslutning till vad myndigheterna föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre förvaltaren vid Ultuna egendom och föreståndaren för lantbruksskolan därstädes Waldemar Melins änka Elin Kristina Melin, född Palm, må från och med den 1 september 1943 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 960 kronor.

6:o.

Förste maskinisten å statens undersöknings- och bevakningsfartyg Skagerak Gustaf Hadar Svenssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson var född den 17 oktober 1882 och avled den 13 november 1943;

att han var anställd såsom förste maskinist å statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov (Skagerak) från och med den 21 februari 1913 intill sin död;

att han under de tre senaste budgetåren uppburit arvode med respektive 6 000, 6 500 och 6 900 kronor för år jämte fri kost eller portionsersättning;

att han vid sin död efterlämnade änkan Valborg Maria Svensson, född

Ljungberg, vilken är född den 11 juli 1884, samt en ogift son och en gift dotter;

samt att bouppteckningen efter mannen utvisade en behållning av omkring 16 500 kronor.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har hemställt om utverkande av pension åt änkefru Svensson till skäligt belopp.

Statskontoret har tillstyrkt pension till belopp av 600 kronor för år och därvid anfört följande.

Statskontoret vill fästa uppmärksamheten vid att någon ordnad pensionering för den å statens undersöknings- och bevakningsfartyg Skagerak anställda personalen icke blivit till fullo genomförd. Befälhavaren å fartyget är i egenskap av extra ordinarie tjänsteman underkastad bestämmelserna i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena och motsvarande pensionsreglementen för arbetare äro tillämpliga å manskapet. Beträffande det övriga fartygsbefälet och annan personal i motsvarande ställning — förste styrman, förste maskinist, trålmästare, steward och radiotelegrafist — vilkas avlöning utgår i form av årsarvode, har någon reglering av pensionsförhållandena ännu icke kommit till stånd. Frågan om löne- och pensionsreglering för sistnämnda befattningshavargrupper har emellertid tidigare varit föremål för statsmakternas prövning. I sin framställning om anslag för fartyget under budgetåret 1939/40 framhöll sålunda länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län angelägenheten av att en dylik reglering genomfördes. I häröver avgivet yttrande fann statskontoret sig icke böra framställa någon erinran mot det framlagda förslaget. Föredragande departementschefen (1939 års statsverksproposition IX ht, s. 282), ansåg emellertid, att frågan borde tills vidare anstå.

I betraktande av vad sålunda förekommit anser statskontoret goda skäl tala för att förste maskinisten Svenssons änka må, oavsett den jämförelsevis stora behållningen i boet, komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Beträffande pensionens storlek får statskontoret under hänsynstagande till mannen Svenssons löneställning — jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 24 april 1942 har han ansetts hänförlig till lönegraden Ex 18 löneklassen 16 — föreslå ett belopp av 600 kronor för år.

I likhet med myndigheterna anser jag, att pension bör utverkas åt Svensson. Då det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet synes mig skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste maskinisten å statens undersöknings- och bevakningsfartyg Skagerak Gustaf Hadar Svenssons änka Valborg Maria Svensson, född Ljungberg, må från och med den 1 december 1943 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

7:o.

Förrådskontrollören vid statens järnvägar Bror Wilhelm Bernhard Svenssons dotter. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson var född den 15 september 1884 och avled den 16 december 1942;

att han var anställd vid Orsa—Härjedalens järnvägsbyggnad under åren 1903—1908 samt vid Orsa—Härjedalens järnväg under åren 1909—1918;

att han vid statens övertagande av nämnda järnväg från och med den 1 januari 1919 övergick i statens järnvägars tjänst och där tjänstgjorde i olika befattningar till sin död, varav de senaste två åren såsom förrådskontrollör å järnvägsstyrelsens förrådsbyrå;

att han 1919 ingick äktenskap, vilket 1929 upplöstes genom hustruns fränfälle;

att han den 19 augusti 1941 ingick nytt äktenskap med den nu efterlevande änkan Svenborg Anna Greta Svensson, född Essbjörn, vilken är född den 19 juni 1911;

att han vid sin död efterlämnade änkan samt en dotter i sistnämnda äktenskap Hulda Svenborg Wilhelmsdotter, född den 3 oktober 1942;

att han under tiden för sin anställning vid den enskilda järnvägen var delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa, vilken delaktighet han bibehållit vid övergången till statstjänst;

att enligt pensionskassans reglemente äktenskap ingånget efter det delägaren fyllt 50 år, i vissa fall 55 år, icke grundlägger rätt till familjepension för vare sig änka eller barn;

att änkefru Svensson, enär äktenskapet ingåtts först då mannen fyllt 56 år, icke kan erhålla familjepension för sig själv eller makarnas dotter;

samt att bouppteckningen efter mannen utvisade en behållning av 2 955 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Svensson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Järnvägsstyrelsen har icke ansett det motiverat, att änkefru Svensson komme i åtnjutande av pension eller understöd av statsmedel, enär hon, som uppnått en levnadsålder av allenast 32 år, vore fullt frisk och arbetsför. Med hänsyn till föreliggande omständigheter i övrigt har styrelsen emellertid icke velat motsätta sig, att ett årligt understöd i form av uppfostringsbidrag bereddes makarnas minderåriga dotter. Med utgångspunkt från storleken av de pensionsförmåner, som skulle tillkommit Svenssons efterlevande, därest de erhållit pensionsrätt i enskilda järnvägarnas pensionskassa, har järnvägsstyrelsen föreslagit, att uppfostringsbidraget måtte bestämmas till 252 kronor för år.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av ett årligt understöd åt makarna Svenssons dotter till belopp av 384 kronor för år och därvid anført, bland annat, följande.

Sökanden skulle, därest mannen varit underkastad allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser, hava kommit i åtnjutande av familjepension, enär äktenskapet ingåtts, innan Svensson uppnått 60 års ålder. Då sökanden

emellertid är endast 32 år gammal och fullt arbetsför, lärer någon pension av statsmedel icke böra ifrågakomma för hennes del.

Vad åter angår makarnas dotter vill statskontoret framhålla, att denna enligt sistnämnda reglemente skulle varit berättigad till pension, även om Svensson varit över 60 år vid äktenskapets ingående. Med hänsyn härtill och i betraktande av Svenssons långa anställningstid i statens järnvägars tjänst synes det statskontoret skäligt, att hans dotter i särskild ordning blir tillerkänd pension av statsmedel.

Järnvägsstyrelsen har i ärendet föreslagit, att sagda bidrag skulle med utgångspunkt från Svenssons delaktighetsbelopp i den enskilda pensionskassan bestämmas till 252 kronor för år jämte rätt till dyrtidstillägg och kristillägg enligt sedvanliga grunder. Även om statskontoret finner skäl tala för att understödet bestämmas enligt angivna beräkningsgrund, anser sig ämbetsverket dock böra ifrågasätta, huruvida icke understödet borde utan hänsynstagande till sagda delaktighetsbelopp bestämmas så, att det närmare anslöte sig till storleken av de utav riksdagen tidigare beviljade familjepensionerna. Underhållsbidraget torde i så fall böra fastställas till 384 kronor eller samma belopp, som av 1943 års riksdag medgivits extra lantmätaren L. M. Holmbergers minderåriga son (prop. 126 p. 5).

I likhet med myndigheterna anser jag, att någon pension till änkefru Svensson icke bör ifrågakomma. Däremot vill jag icke motsätta mig, att ett årligt understöd i form av uppfostringsbidrag utverkas åt makarna Svenssons minderåriga dotter. Understödet synes mig böra fastställas till det av statskontoret föreslagna beloppet, 384 kronor, samt bestämmas att utgå av trafikmedel räknat från och med den 1 januari 1943 till och med utgången av det kalenderår, varunder dottern uppnår 18 års ålder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förrådskontrollören vid statens järnvägar Bror Wilhelm Bernhard Svenssons och hans efterlämnade änka Svenborg Anna Greta Svenssons, född Essbjörn, minderåriga dotter Hulda Svenborg Wilhelmsdotter må från och med den 1 januari 1943 till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder, uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor, att utgå av trafikmedel.

8:o.

Förre bokhållaren vid statens järnvägsbyggnader Anders Johan Hedins änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hedin var född den 26 april 1874 och avled den 11 april 1943;

att han var anställd vid statens järnvägsbyggnader under tidsperioderna 18 juli 1898—10 maj 1903 samt 7 juli 1906—31 maj 1935, då han avgick ur tjänst med rätt till förtidspension enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 24 april 1931 angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader m. m.;

att han vid sin död efterlämnade änkan Gertrud Elisabet Hedin, född Johansson, vilken är född den 24 december 1896, samt två söner i ett tidigare äktenskap;

att bouppteckningen efter mannen utvisade en behållning av omkring 1 200 kronor;

att änkefru Hedin icke åtnjuter pension, enär mannen såsom tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader icke kunnat vinna delaktighet i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att änkefru Hedins arbetsförmåga enligt läkarintyg på grund av sjukdom (organiskt hjärtfel och nervösa rubbningar) är nedsatt.

Järnvägsstyrelsen har i utlåtande den 13 oktober 1943 tillstyrkt pension åt änkefru Hedin till belopp av 600 kronor för år.

Statskontoret har i ett den 9 november 1943 dagtecknat utlåtande anfört följande.

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att sökanden icke är mer än 46 år gammal samt att hon för närvarande försörjer sig genom hushållsarbete. Med hänsyn härtill anser statskontoret det synnerligen tveksamt, huruvida någon pension av statsmedel skäligen bör beviljas sökanden. Då emellertid, enligt vad i ärendet föreliggande läkarintyg utvisar, sökandens arbetsförmåga torde vara i viss mån nedsatt, vill ämbetsverket i betraktande av mannen Hedins långa anställningstid i statens tjänst — omkring 34 år — jämte omständigheterna i övrigt icke motsätta sig, att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkar ett mindre årligt understöd åt sökanden. Detta torde i vart fall icke böra sättas högre än det av järnvägsstyrelsen förordade beloppet, 600 kronor.

Även jag anser mig kunna tillstyrka, att pension utverkas åt änkefru Hedin. Då jag finner det i ärendet föreslagna pensionsbeloppet skäligt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre bokhållaren vid statens järnvägsbyggnader Anders Johan Hedins änka Gertrud Elisabet Hedin, född Johansson, må från och med den 1 maj 1943 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, av trafikmedel uppbära en årlig pension av 600 kronor.

9:o.

Arbetsförmannen vid statens vattenfallsverk Karl Karlssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlsson var född den 11 september 1889 och avled på grund av skada till följd av olycksfall i arbete för statens vattenfallsverks räkning den 5 januari 1943;

att han vid sin död innehaft anställningar i statens tjänst under sammanlagt 16 år 8 månader 7 dagar, varav senast vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning för vattenkraftanläggningar under 10 år 3 månader 13 dagar;

att han vid sin död efterlämnade änkan Anna Helena Karlsson, född Boström, vilken är född den 3 september 1893, och en son, född år 1917;

att änkefru Karlsson i anledning av mannens frånfälle åtnjuter livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen till belopp av 975 kronor för år, varå några tilläggsförmåner icke utgå;

att bouppteckningen efter mannen utvisade brist i boet;

samt att änkefru Karlsson enligt läkarintyg på grund av sjukdom (ledgångsreumatism) är oförmögen att genom eget arbete försörja sig.

Genom beslut den 19 februari 1943 fann Kungl. Maj:t gott med tillämpning från och med den 1 april 1943 besluta, att 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, utan hinder av 1 § 1 mom. andra stycket a), skulle under vissa närmare angivna förutsättningar äga tillämpning å arbetare, anställda bland annat vid vattenfallsverkets byggnadsavdelning för vattenkraftanläggningar.

Vattenfallsstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte tillerkänna änkefru Karlsson ett årligt understöd till belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt. Styrelsen har därvid framhållit, att, därest ifrågavarande olycksfall inträffat efter den 1 april 1943 i stället för den 5 januari samma år, 1942 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare skulle ägt tillämpning å Karlsson och änkan följaktligen varit berättigad till pension enligt nämnda familjepensionsreglemente.

Statskontoret har vid det förhållandet, att änkefru Karlsson uppbär livränta jämlikt olycksfallsförsäkringslagen till belopp av 975 kronor för år, icke ansett sig kunna tillstyrka, att hon därutöver erhåller pension av statsmedel.

Av i ärendet införskaffad utredning framgår, att änkefru Karlsson, därest 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare från och med den 1 januari 1943 varit tillämpligt å hennes man, skulle ägt åtnjuta en familjepension enligt 1942 års familjepensionsreglemente för arbetare, vars grundbelopp skulle hava utgjort 598 kronor.

Vidare har från riks-försäkringsanstalten under hand inhämtats, att, därest änkefru Karlsson jämlikt nämnda familjepensionsreglemente varit berättigad till pension, avdrag jämlikt 11 § olycksfallsförsäkringslagen skulle hava gjorts för viss del av pensionsförmånerna, nämligen vad som motsvarade statens bidrag till familjepensionens grundbelopp jämte hela rörliga tillägget. Vid ett grundbelopp av pensionen å 598 kronor skulle från livräntan avdragas ungefär 189 kronor 30 öre. Dessutom skulle avdrag göras för å pensionen utgående rörligt tillägg och kristillägg. De sammanlagda förmåner, som under angivna förutsättningar skulle utgå till änkefru Karlsson, skulle sålunda motsvara summan av livräntan och den del av pensionens grundbelopp, som återstår, sedan man avdragit statens bidrag till pensionens grundbelopp. Resultatet skulle blivit, att änkefru Karlsson uppburit för år räknat kronor $975 + 408:70 = 1\,383:70$. Ett understöd, som på grund av riksdagens be-

slut kunde komma att tillerkännas änkefru Karlsson, komme däremot icke att föranleda något avdrag å den henne tillkommande livräntan.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna anser jag mig kunna förordna, att förslag förelägges riksdagen om beviljande åt änkefru Karlsson av ett årligt understöd att utgå vid sidan av den henne tillkommande livräntan från riksförsäkringsanstalten. Understödet synes mig skäligen böra fastställas till ett belopp ungefärligen motsvarande skillnaden mellan, å ena sidan, de sammanlagda förmåner av livränta och pension, som skulle hava utgått till änkefru Karlsson, därest hon varit berättigad till familjepension jämlikt 1942 års familjepensionsreglemente, och, å andra sidan, den livränta hon äger uppbära. Med denna utgångspunkt får jag föreslå, att understödet bestämmes till 408 kronor för år, varå dyrtidstillägg icke skall åtnjutas. Understödet bör bestämmas att utgå från och med den 1 februari 1943 av statens vattenfallsverks medel. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetsförmannen vid statens vattenfallsverk Karl Karlssons änka Anna Helena Karlsson, född Boström, må från och med den 1 februari 1943 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, av statens vattenfallsverks medel uppbära ett årligt understöd av 408 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Vad föredraganden ovan under punkterna 1:o—9:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birger Öhman.
